

BOLALARNING INDIVIDUAL RIVOJLANISHIDA KITOBNING AHAMIYATI

5 -DMTT tarbiyachisi

Safarova Qunduz Xursandovna

Annotatsiya: Bolalik davri inson hayotining eng muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi. Bu davrda bolalar o'z shaxsiyatlarini shakllantiradilar, yangi bilimlar va ko'nikmalarni o'zlashtiradilar, atrofdagi dunyoni o'rganadilar. Ushbu jarayonda kitoblarning o'rni beqiyosdir. Kitoblar bolalarga nafaqat bilim, balki hissiy va ijtimoiy rivojlanish, ijodiy fikrlash, mantiqiy tafakkur va o'z-o'zini anglash imkoniyatlarini taqdim etadi. Shuning uchun, bolalarning individual rivojlanishida kitobning ahamiyatini to'liq anglash juda muhimdir.

Kalit so'zlar: bolalar, individual yondashuv, rivojlanish, kitob, mantiqiy fikrlash, xulosa, nutq, interaktiv ta'lim platformalari.

Kitoblar bolalarga yangi dunyolarni kashf etishga yordam beradi. Har bir kitob o'z ichiga turli xil hikoyalar, qahramonlar va voqealarni oladi. Bolalar o'qigan hikoyalari orqali yangi g'oyalar va tushunchalarni o'zlashtiradilar. Ular o'zlarini qahramonlar bilan birga his qilishadi, ularning muammolarini tushunishga harakat qiladilar. Bu jarayon bolalarning empatiya qobiliyatini rivojlantiradi. Bolalar boshqalar bilan muloqot qilishni, ularning his-tuyg'ularini anglashni o'rganadilar, bu esa kelajakda ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. Kitoblar bolalarning fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi. O'qish jarayonida bolalar o'z fikrlarini ifoda etish, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Kitoblar orqali bolalar turli xil muammolarni ko'rib chiqadilar, ularni tahlil qilishadi va o'z fikrlarini bildirishadi. Bu jarayon bolalarning intellektual rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. O'qish jarayonida bolalar o'z fikrlarini

shakllantirishga, mantiqiy xulosalar chiqarishga va o'z nuqtai nazarlarini ifoda etishga o'rganadilar.[1]

Shuningdek, kitoblar bolalarning til rivojlanishida ham muhim rol o'ynaydi. O'qish jarayonida bolalar yangi so'zlar, iboralar va grammatik tuzilmalar bilan tanishadilar. Bu esa ularning so'z boyligini oshiradi va tilni to'g'ri ishlatish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Kitoblar orqali bolalar o'z fikrlarini aniq va ravon ifoda etishga o'rganadilar, bu esa kelajakda ularning muloqot qilish qobiliyatini yaxshilaydi. Bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda kitoblarning ahamiyati alohida e'tiborga molikdir. O'qish jarayonida bolalar o'z tasavvurlarini ishga soladilar, o'qilgan hikoyalar asosida yangi g'oyalar va tasavvurlarni yaratadilar. Bu jarayon bolalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini oshiradi va ularni yangi narsalarni yaratishga ilhomlantiradi. Ijodiy fikrlash esa bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun muhim omil hisoblanadi. Bolalar o'z ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish orqali o'zlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning shaxsiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Kitoblar bolalarning hissiy rivojlanishida ham muhim ahamiyatga ega. O'qish jarayonida bolalar turli xil hissiyotlarni boshdan kechirishadi. Ular qahramonlarning baxtli va baxtsiz paytlarini, ularning kurashlarini va g'alabalarini o'qib, o'z his-tuyg'ularini anglashga yordam beradigan tajriba orttiradilar. Bu jarayon bolalarning o'z hissiyotlarini tushunishga va boshqalar bilan baham ko'rishga yordam beradi. Kitoblar bolalarga o'z his-tuyg'ularini ifoda etish, ularni boshqarish va boshqalar bilan muloqot qilishda yordam beradi. Bolalarning individual rivojlanishida kitobning ahamiyati shundaki, u nafaqat bilim manbai, balki bolalarning hissiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham yordam beradi. Kitoblar orqali bolalar o'z his-tuyg'ularini anglaydilar, boshqalar bilan muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar va o'z shaxsiyatlarini shakllantiradilar. Ota-onalar, o'qituvchilar va jamiyatning boshqa a'zolari bolalarga kitob o'qish imkoniyatini yaratishlari zarur. Ular bolalarning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun turli xil kitoblar taklif etishlari, o'qish jarayonini qiziqarli va interaktiv qilishlari muhimdir.[2]

Bolalar kitoblar orqali o'zlarini qiziqtirgan mavzularni o'rganadilar, o'z dunyoqarashlarini kengaytiradilar va yangi bilimlarga ega bo'ladilar. O'qish jarayonida bolalar o'z fikrlarini ifoda etish, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. O'qituvchilar bolalar bilan birga o'qish jarayonini tashkil etish, o'qilgan kitoblar haqida muhokama qilish va bolalarning fikrlarini tinglash orqali ularning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirishlari mumkin.[3]

Bundan tashqari, bolalarning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirishda o'qituvchilarning roli juda muhimdir. O'qituvchilar bolalarga kitoblarning ahamiyatini tushuntirish, ularga qiziqarli va mos kitoblarni tanlashda yordam berishlari kerak. O'qituvchilar bolalar bilan birga o'qish jarayonini tashkil etish, o'qilgan kitoblar haqida muhokama qilish va bolalarning fikrlarini tinglash orqali ularning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirishlari mumkin. Kitoblar bolalarning individual rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning bilim olish, fikrlash, hissiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda asosiy vosita hisoblanadi. Ota-onalar, o'qituvchilar va jamiyatning boshqa a'zolari bolalarga kitob o'qish imkoniyatini yaratish, ularning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish va o'qish jarayonini qiziqarli qilish orqali bolalarning rivojlanishiga katta hissa qo'shishlari mumkin. Shuningdek, bolalarni kitob o'qishga rag'batlantirish, ularni kitoblar bilan tanishtirish va o'qish jarayonini qiziqarli qilish orqali bolalarning individual rivojlanishiga yordam berishimiz zarur. O'qish bolalarning kelajagi uchun muhim asos bo'lib, ularning shaxsiy va ijtimoiy hayotida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. Bolalar kitoblar orqali o'zlarini ifoda etishni, boshqalar bilan muloqot qilishni va o'z his-tuyg'ularini anglashni o'rganadilar. Kitoblar bolalarga yangi bilimlar, g'oyalar va tushunchalarni taqdim etadi, bu esa ularning rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Ota-onalar va o'qituvchilar bolalarga kitob o'qish imkoniyatini yaratish orqali ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam berishlari mumkin.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, bolalarning individual rivojlanishida kitobning ahamiyati juda katta. Kitoblar bolalarga bilim berish, fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, hissiy

va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirish, ijodiy fikrlashni rag'batlantirish va o'z-o'zini anglashda yordam beradi. Ota-onalar, o'qituvchilar va jamiyatning boshqa a'zolari bolalarga kitob o'qish imkoniyatini yaratish, ularning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish va o'qish jarayonini qiziqarli qilish orqali bolalarning rivojlanishiga katta hissa qo'shishlari zarur. O'qish bolalarning kelajagi uchun muhim asos bo'lib, ularning shaxsiy va ijtimoiy hayotida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov, A. (2018). "Bolalar adabiyoti va uning tarbiyadagi o'rni". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
2. Karimov, B. (2020). "O'qish madaniyati: bolalar uchun qo'llanma". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Murodov, D. (2019). "Bolalar rivojlanishi va o'qish jarayoni". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Rahmonov, S. (2021). "Kitob va bolalar: tarbiya va rivojlanish". Toshkent: Sharq Nashriyoti.
5. Xudoyberganova, N. (2022). "Bolalar adabiyoti: nazariya va amaliyot". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi.
6. Tashkentov, M. (2023). "O'qituvchilar uchun bolalar bilan ishlash metodikasi". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
7. Yuldasheva, L. (2020). "Kitob o'qish va bolalar hissiy rivojlanishi". Andijon: Andijon Davlat Universiteti.
8. Zokirov, R. (2017). "Bolalar va yoshlar uchun adabiyot: tarbiya va rivojlanish". Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi.